

Dirua eta kreditua

Geoffrey Gardiner bankaria da eta oso zorrotza kritikak egiten dituenen, oso ongi ezagutzen baitu partida-biko kontabilitatea eta bankuen zeregina¹. Gardiner Mitchell Innes-en jarraitzailea da.

Innes-ek dioenez (1913, 1914), truke-medio bat estatu baten diru bilakatzen da estatuari zor zaizkion zergak edo bestelako zamak ordaintzeko, estatuak truke-medio hori onartzen duenean. Halaber, hauxe esaten du: diru guztia, izaeraz, esleitzeko moduko zorra da.

Gardiner partida-biko kontabilitateari buruz aritu denean (2004, 2006), hauxe dio: balioaren mugimendu bakoitzak bi eite ditu, eta biak idatzi behar dira kontuen multzo egoki batean. Balioaren emaitzarentzat, transakzioa kreditua da, zeren balioa emanez berak kreditu bat irabazi baitu, berari baliokidea dena zor zaio. Hartzailearentzat, transakzioa zorra da, zeren baliorako zorduna baita.

2008ko azaroan, Gardiner-ek oso kritika gogorrak egin dizkie Stephen Zarlenga-ren² lanei.

1. Michael Hudson-i bidalitako zenbait e-posta

Aipaturiko eztabaidan parte hartu nahiz, Hudson-i honela³ idatzi nion:

“Bernard Schmitt-engadik ikasi nuen dirua aktibo-pasibo bat dela, Gardiner-en eta zure hitzetan erlazio bat, zordunaren eta hartzekodunaren arteko erlazioa⁴.”

Hona hemen urrats batzuk:

*a) Gardiner-en arabera⁵: (...) Citibank-ek ahalbidetu du kreditu (baten) sormena, baina noski ezin zuten hori egin baldin eta **gubernua** ez balitz borondatezko mailegu-hartzailea izan⁶.*

*b) Are gehiago, Gardiner-ek dioenez, **gubernuak** kreditu berriaren norabide hobetsia markatu beharko luke⁷,...*

*c) Azkenean, Gardiner-en hitzetan, edozein **gubernuk** bankuen kredituaren sormena kontrola dezake mugarri kuantitatiboak jarritz⁸...*

d) Are gehiago, Gardiner-en hitzetan:

---

¹ Ikus Gardiner (2004 eta 2006).

² Kritika hori Hudson-ek egin du eta *the gang8 discussion list* delakoan ikus daiteke: <http://finance.groups.yahoo.com/group/gang8/>.

³ Jatorrizko e-posta ingelesez dago. Hemen euskaraz jarriko dut, nahiz eta oharretan ingelesez idatzi.

⁴ Gardiner-ek honela zioen: “*Money is not a commodity; it is a relationship, that of debtor and creditor. Money is negotiable debt. It is not negotiable credit.*” I.e., dirua zor negoziagarria da, ez kreditu negoziagarria. Egia esan, Gardiner-en (eta Hudson-en) interpretazioa askoz sakonagoa da Schmitt-ena baino.

⁵ Ikus *the gang8 discussion list* izenekoa: <http://finance.groups.yahoo.com/group/gang8/>.

⁶ Hitzez hitz: “*When Paulson transfers \$20 bn from the FED to Citibank in return for preference shares, the entries in the FED books will be 'Debit US government \$20 bn' and 'Credit Citibank \$20 bn.' That makes Citibank a CREDITOR of the FED and the government a debtor. One could therefore legitimately say that Citibank has created credit which enables it to lend the US government \$20 bn to buy its preference shares. Citibank has allowed the creation of \$20 bn of credit, but of course it could not do it if the **government** were not a willing borrower.*”

⁷ Hitzez hitz: “*We have for some time been of the opinion, have we not, that the **government** should indicate the preferred direction of new credit, ...*”

⁸ Hitzez hitz: “*Any **government** can control the banks' creation of credit by setting quantitative limits;...*”

(...) batzuek erosteko fikziozko aktiboak inbentatu zituzten. Egia, bankuek beren kreditu-sormena mugatu dezakete (...). Noski, pribatizazioak (...) inbertsio gehiagorako eskaria hornitu zuen⁹.

e) Gehiago, Gardiner-en hitzez,

...kreditu-sormenaren tango dantzatzeko bi behar dira (...) Baina bankuak luzatzen du kreditua, [ez gobernuak]¹⁰.

Nire hitzak:

Bankuak kreditua luzatzen du, zeina joan baitaiteke fikziozko aktibo batzuk erostera (Gardiner), zeren pribatizazioak inbertsio gehiagorako eskaria hornitu baitzuen (Gardiner).

Zer gerta daiteke baldin eta **gobernuak** nahikoa dela esaten badu: ez ditugu nahi horrelako kredituak zeintzuk fikziozko aktiboak, i.e., zabor hipotekak erostera joaten baitira, eta guk (**gobernuak**) nahi dugu bankuen pribatizazioa geldiaraztea, pribatizazioa soilik gai baita eskaria gehiago hornitzeko are zabor hipoteka gehiago erostearren?

Horixe ote Zarlenga-ren (eta zure) posizioa?"

Hona hemen Hudson-en erantzuna:

"Bai, bada. Stephen-en proposamenak [plana] segurtatuko luke %100etako erreserbekin, kontra-sinatzeke mailegu-hartzaile bat topatzen dutenean, boligrafo baten kolpez bankuei kreditua sortzea galaraziz¹¹".

Geroago, Hudson-ek nire e-posta birbidali zion Stephen Zarlenga-ri. Hona Zarlenga-ren erantzuna:

"... Espero dut berak irakurketa kritiko bat eman diezaiola American Monetary Act delakoari¹²."

Beste e-posta bat bidali nion Hudson-i:

"Hona hemen Gardiner-ek esaten duena (the gang8 discussion list¹³ delakoan):

(a) ... zirkulatzen duen diru gehiena monetizaturiko zor pribatua da, ez estatu-zorra, eta hori ezin da aldatu¹⁴.

---

⁹ Hitzez hitz: "I warned long ago (in a letter the FT did not care to publish) that there was not sufficient real investment to match the contractual savings available in the UK, (to which is added the credit creation capability), and one cannot therefore be surprised that some scammers invented fictitious assets to buy. OK banks can limit their credit creation, but that was not the only issue. Of course privatisation worked in Britain as it supplied the demand for more investments."

¹⁰ Hitzez hitz: "It takes two to dance the credit-creating tango, so I will not bother to argue over whether this scenario should be called 'government created credit' or 'bank created credit' as it is clearly both. But the bank is giving the credit, not the other way around."

¹¹ Hitzez hitz: "Yes, it is. Stephen's proposal would ensure it by 100% reserves, preventing banks from simply creating credit at the stroke of a pen whenever they could find a borrower to countersign."

¹² Hitzez hitz: "Seems there is an intelligent fellow on that list. He untangled some of the gibberish quite expertly. I hope he will give a critical read as well to the American Monetary Act, at <http://www.monetary.org/amacolorpamphlet.pdf>." Hortaz, The American Monetary Act beste era batera irakurri behar da, formalki hemen aipatu diren bankugintzaren zehaztasunak barneratzeko.

¹³ Ikus the gang8 discussion list: <http://finance.groups.yahoo.com/group/gang8/>.

(b) *Egungo bankugintza-krisiak kausa batzuk ditu, horietako bat kredituaren sormen gehiegi da. (...) krisi hau sortu zen gobernuak mailegu-erakundeei zentzuzko mugak jaistea ahalbidetu zielako, hortaz mailegatze asko txarra da. Egungo krisiaren sustraian gehiago dago kalitatea kantitatea baino eta gobernuak parte hartu zuen¹⁵ kalitatea jaisteko.*

Nire hitzak:

Hortaz, gobernuak ahalbidetu dezake zentzuzko mugak ez jaistea..., ez jaisteko mailegatzearen kalitatea.

Hona hemen Gunnar Tomasson-en hitzak (the gang8 discussion list¹⁶ delakoan):

Diruarekiko kreditu-metodoa: Diruarekiko kreditu-metodoak [esan nahi du] dirua agente baten IOU dela beste agente batekiko.

Diruaren estatu-teoria: Dirua zergak ordaintzeko onartzen duena da.

Baldin eta estatuak erabilera legalekotzat jotzen badu: 'Erabilera legaleko eitea' kreditu-antolaketa horretan estatuaren eskusartzea da¹⁷.

Berriz Gardiner-ek (the gang8 discussion list¹⁸ delakoan).

- (i) Ez dago 'zor libreko' dirua. Dirua ez da gauza bat, erlazio bat baizik, zordunaren eta hartzekodunaren artekoa.*
- (ii) Innes-en printzipioak errepikatuko ditut.*
- (iii) Innes-ek: Kredituaren balioa ez dagokio balioaren atzeko errearen existentziari, zordunaren solbentziari baino¹⁹.*

Gardiner-ek berriz ere (the gang8 discussion list²⁰ delakoan):

- (1) Bankuak gobernuaren hartzekodunak dira. Gobernua da zorduna ez bankua.*

---

¹⁴ Hitez hitz: "Greenbacks were no different from any other state note issue or central bank note issue. Nor does Stephen understand that most 'money' in circulation today is monetised private debt, not state debt, and that cannot be changed."

¹⁵ Hitez hitz: "The current banking crisis has several causes, only one of which is excessive creation of credit. If that were the only cause some inflation would soon cure it as it has cured it in the past. This crisis arose because lending institutions were encouraged by government to lower prudential limits so that a lot of the lending is bad. Quality more than quantity is at the root of the current crisis, and governments have had a hand in lowering quality."

¹⁶ Ikus the gang 8 discussion list: <http://finance.groups.yahoo.com/group/gang8/>.

¹⁷ Hitez hitz: "Creditary approach to money: The creditary approach to money - that money is one economic agent's IOU to another. State theory of money: Money is something the state accepts in payment of taxes. If the state deems legal tender: The "legal tender aspect" is the state's intrusion into this creditary arrangement."

¹⁸ Ikus the gang 8 discussion list: <http://finance.groups.yahoo.com/group/gang8/>.

¹⁹ Hitez hitz: "(i) There is no such thing as 'debt-free' money. Money is not a thing, but a relationship, that of debtor and creditor. (ii) I will repeat below from the writings of Innes his principles. (iii) Innes: The value of credit does not depend on the existence of gold behind it, but on the solvency of the debtor."

²⁰ Ikus the gang8 discussion list: <http://finance.groups.yahoo.com/group/gang8/>.

- (2) Gastatzen duguna gobernu-zorra da, ez gobernu-kreditua, zeren diruaren era arrunt bat gobernu-zor negoziagarria baita.
- (3) Baina bankuak luzatzen du kreditua, ez alderantziz.
- (4) Dirua ez da produktu bat; erlazio bat da, zordunaren eta hartzekodunaren arteko erlazioa. Dirua zor negoziagarria da. Ez da kreditu negoziagarria²¹.

Nire hitzak:

Gobernua zorduna da (Gardiner). Kredituaren balioa zordunaren solbentziari dagokio (Gardiner eta Innes).

Nork dauka solbentzia bankuak ala estatuak (i.e., gobernuak)?

Solbentzia daukanak, hots, gobernuak (zeren estatuak erabilera legalekotzat jo baitezake: estatuak da, eta soilik bera, zergak ordaintzeko 'dirua' onartu dezakeen bakarra) parte har dezake mailegatzearen kalitatea ez jaisteko (Gardiner).

Hemendik zure e-mailera (eta Zarlenga-ren posizioa) joan daiteke:

"... paragrafo bat idaztea zer nolako banku-maileguak debekatuta egongo liratekeenei buruz (eta ahalbidetuta egongo liratekeenei buruz)²²."

Baita honetara ere:

"Zerga sistemak espekulazioa bultzatu du kapital inbertsio zuzenaren gainean. Finantza-politika eta zerga-politika hobeto koordinatu behar dira²³."

Izan ere, mailegatzeak ezin ditu aktibo-prezioko inflazioa edo deribatibak zein korporazioez jabetza bultzatzea. Gainera, finantza-erregulazioaren eta politika fiskalaren artean lotura egon da, zerga-sistemak espekulazioa ahalbidetuz.

Hudson-i bidalitako beste e-posta batean honela niotson:

"Oso interesgarria da Kucinich-i buruz the gang8 discussion delako zerrendan duzuen eztabaida (...) Irakurri zenuen nik bidalitako e-posta? Uste dut Gardiner-ek arrazoi daukala. Baina behin eta berriz esaten ari da gobernuak parte hartu zuela mailegatzearen kalitatea jaisten... Hortaz, nire iritziz, baieztapen horretatik joan daiteke mailegatze-kalitateari buruzko Zarlenga-ren posizioa. Gardiner-ekin ados nago (eta uste dut zu ere ados zaudela) ezen diru-sormenari buruzko Zarlenga-ren hitzak ez direla hoberenak."

Hona Hudson-en erantzuna:

"Bai, irakurri egin nuen. Badirudi hemen bide berean gaudela. Ezta?²⁴"

---

²¹ Hitzez hitz: "(1) Banks are CREDITORS of the government. The government is the DEBTOR not the bank. (2) (It's) government debt that we spend, not government credit, since a common form of money is negotiable government DEBT. (3) But the bank is giving the credit, not the other way around. (4) Money is not a commodity; it is a relationship, that of debtor and creditor. Money is negotiable debt. It is not negotiable credit."

²² Hitzez hitz: "...to write a paragraph about what kinds of bank loans should be prohibited (and what kind to be encouraged)."

²³ Hitzez hitz: "The tax system here has favoured speculation over direct capital investment. Finance and tax policy need to be coordinated better."

²⁴ Hitzez hitz: "Yes, I did read it. It seems that we're on the same track here. Right?"

Ene ustez, argi geratu behar dena hauxe da:

- (i) Banku-maileguak gobernuak kontrolatu behar ditu, zeren
- (ii) gobernuak (hots, estatua) baita mailegu horien azken bermatzailea, 'solbentzia' duelako.

2. My way²⁵

Hona hemen Hudson-en eta bion artean bidalitako zenbait mezu. Hudson-ek honela erantzuten dio nire duda bati:

"Arazoa partida biko kontabilitateari dagokio. Diru guztia teknikoki gobernuaren balantze-orriko pasibo aldean idazten da. (...) Stephen [Zarlenga] arrazoi dauka gobernu-finantzari buruzko bere diskusioan eta merkataritza-banku lobbyistengandik gobernuak jaso duen kolpe txarrari buruz. (...) Geoffrey [Gardiner] Stephen-en inguruan eraztunetan ibil daiteke bera bankaria eta kontularia delako (...)"²⁶

E-posta Hudson-i:

"[Esan bezala] [opor honetan AMI²⁷-ren American Monetary Act²⁸ berrirakurriko dut eta Zarlenga-k iradoki zuen bezala irakurketa kritiko bat egitea...](#)

Zarlenga-ren liburua irakurri dut, batez ere 19. kapitulua (non bera A. Mitchell Innes-ekin aritzen den) eta 24. kapitulua (non bera 'The Proposals for U.S: Monetary Reform' delakoaz aritzen baita).

Zuk esan bezala, Zarlenga-k arrazoiak dauka (haren intuizioarekin eta benetako errealitatea ikusteko haren moduarekin)... baina diruari eta kredituari buruzko haren fokapen teorikoa ez da batek irakur dezakeenik hoherena.

Nire iritziz, ez dago modurik, esan nahi dut bide logiko, koherente, on, egoki... eta dotorerik, Zarlenga-ren 'teoriatik' AEBetako Erreforma Monetarioarako Zarlenga-ren proposamenetarako joateko. Hala ere, Zarlenga-k proposatzen duen gauza on asko kontuan hartu beharko litzateke...

Agian Gardiner-en eta zure arteko orainaldiko eztabaidatik, Gardiner-ek, Randall Wray-k (kanpotik) eta zuk zeuk berridatz dezakezue Erreforma Monetarioarako proposamen on eta eder bat ez soilik AEBetarako baina mundu osorako...

Itxaroten irakurtzea eztabaida handi eta sakon horretan..."

Beste e-posta bat Hudson-i:

"Bai. Artikulu hori²⁹ oso ona da. Agian, hauxe izan liteke Zarlenga-ren proposameneranzko bidea: (1) Innes-ekin hastea; (2) Gardiner-ekin, Randall Weay-ekin (artikulu batzuk eta Innes-i buruzko liburua) eta zurekin segitzea; (3) 'Chicagoko Plan'-arekin bukatzea eta Zarlenga-ren proposamenera 'jauzi egitea'.

²⁵ Frank Sinatra gogoratuz: http://www.dailymotion.com/video/x5fj9z_frank-sinatra-my-way-live-at-the-ro-music.

²⁶ Hitzez hitz: "The problem is one of double-entry book-keeping. All money is technically reported on the liability side of the government balance sheet. Stephen is not an accountant. (...) Stephen is right in his discussion of government finance and the bad rap it has got from commercial bank lobbyists. (...) Geoffrey can run rings around Stephen because he's a banker and accountant."

²⁷ AMI: American Monetary Institute delakoa.

²⁸ Hau da, <http://www.monetary.org/amacolorpamphlet.pdf>.

²⁹ Alegia, http://www.atimes.com/atimes/Global_Economy/JI17Dj03.html.

Izan liteke oso bide on bat..."

Hona hemen urtea bukatu baino lehen Hudson-i bidalitako beste e-posta bat:

"Gunnar Tomasson-ek Gardiner-ek daukan arazo bera dauka..."

Hona hemen Tomasson-en hitzak (the gang8 discussion list³⁰ delakoan):

Honelako erreferentziari buruz: gobernuak sortzen duen zorra ez daraman eta desagertzen ez den diru-mota gehiago behar dugu eta bankuek huts egiten dutenean eta depresioa azaltzen denean zorra daraman bankuak sortutako diru-mota gutxiago.

Iruzkina: ez dago inolako desberdintasunik gobernuak sorturiko diruaren eta bankuak sorturako diruaren artean. Biak erabil daitezke produkzio-prozesurako faktore inputak mobilizatzeko eta/edo output finalerako eta/edo aktiboetarako eskaria puzteko. Lehen kasuan, biak 'desagertzen' dira errenta jasotzaileek output finalerako dirua zuritzen dutenean. Bigarren kasuan, biak inflaziogileak dira output finalaren edo eta aktiboen mailan³¹."

Gunnar Tomasson-en hitzak (aurreko e-posta batetik):

Diruarekiko kreditu-metodoa: Diruarekiko kreditu-metodoak [esan nahi du] dirua agente baten IOU dela beste agente batekiko.

Diruaren estatu-teoria: Dirua zergak ordaintzeko onartzen duena da.

Baldin eta estatuak erabilera legalekotzat jotzen badu: 'Erabilera legaleko eitea' kreditu-antolaketa horretan estatuaren eskusartzea da³².

Gardiner-en hitzak (aurreko e-posta batetik):

(...) Innes-ek: Kredituaren balioa ez dagokio balioaren atzeko errearen existentziari, zordunaren solbentziari baino³³.

Nire hitzak:

---

³⁰ Ikus *the gang 8 discussion list*: <http://finance.groups.yahoo.com/group/gang8/>.

³¹ Hitzez hitz: "Re. the following:

We need more of the non-debt-bearing-non-disappearing type of money that government creates and less of the debt-bearing BCM that evaporates when banks fail and depressions occur.

Comment:

There is no absolute distinction between GCM and BCM. Both can be used to mobilize factor inputs for the production process and/or inflate demand for final output and/or assets.

In the first instance, both GCM and BCM "evaporate" when factor income recipients redeem M for final output. In the second case, both GCM and BCM are inflationary at the level of final output and/or assets."

³² Hitzez hitz: "Creditory approach to money: The creditory approach to money - that money is one economic agent's IOU to another. State theory of money: Money is something the state accepts in payment of taxes. If the state deems legal tender: The "legal tender aspect" is the state's intrusion into this creditory arrangement."

Oharra: BCM: Bankuak sorturiko dirua. GCM: Gobernuak sortutako dirua.

³³ Hitzez hitz: "(...) Innes: The value of credit does not depend on the existence of gold behind it, but on the solvency of the debtor."

Nor da solbenteagoa bankua ala estatua (i.e., gobernuak)?

Nola liteke bankuek estatuari dirua eskatzea, kreditu txarrak oso denbora luzean zehar luzatzen egon direnean?³⁴

Nire hitzak berriro (aurreko e-posta batetik):

Bankuak kreditua luzatzen du, zeina joan baitaiteke fikziozko aktibo batzuk erostera (Gardiner), zeren pribatizazioak inbertsio gehiagorako eskaria hornitu baitzuen (Gardiner).

Zer gerta daiteke baldin eta **gobernuak** nahikoa dela esaten badu: ez ditugu nahi horrelako kredituak zeintzuk fikziozko aktiboak, i.e., zabor hipotekak erostera joaten baitira, eta guk (**gobernuak**) nahi dugu bankuen pribatizazioa geldiaraztea, pribatizazioa soilik gai baita eskaria gehiago hornitzeko are zabor hipoteka gehiago erostearren?

Nire iritziz, oso argi dago ezen biek, Gunnar-ek eta Gardiner-ek, nahiago dute BCM delakoa GCM delakoa baino.

Bioi erantzuna hemen³⁵ dago.

Hona hemen Hudson-en erantzuna:

“Puntu ona, Joseba. Mila esker³⁶.”

3. Bibliografia

Gardiner, G. (2004) The Primacy of Trade Debts in the Development of Money, in L. Randal Wray (ed.) *Credit and state theories of money. The contributions of A. Mitchell Innes*, Northampton, MA: Elgar.

----- (2006) *Towards True Monetarism*, Great Britain: Macmillan.

Innes, A. M (1913) What is money? *Banking Law Journal*, May: 377-408.

----- (1914) The credit theory of money, *Banking Law Journal*, January: 151-168.

---

³⁴ Are gehiago, diruaren sormenari dagokionez, ez badago inongo ezberdintasunik gobernuak sorturiko diruaren eta bankuak sortutako diruaren artean, zer dela eta joaten dira bankuak (porrot egin eta gero) eskatuarengana (gobenuarengana) diru eske?

³⁵ Ikus *the gang 8 discussion list*: <http://finance.groups.yahoo.com/group/gang8/>. Eta bertan 13625. mezua.

³⁶ Hitez hitz: “Good point, Joseba. Thanks.”